

שואל

פרק שלשה ועשרים שבת

קנב.

עין משפט נר מצוה

של צים הכסא. מתוך יסורין: של פירות. כגון ריש חרדל: הסלים. ליפלאנק"ש: והללעות. שהן שומרין בני המעיים ומיותו של אדם וסוגרין צדעים: אלו שוקיים. שחמו של אדם נסמך עליהם: לצי צינור. מקום העשוי להמוכח שם לזקוקים וצייתוסוס^ט עם ישראל במתקראות: עור סגל. הנה נעשה שלג כלומר ראשי לזן: סחרוני גלדין. צביעותיו של הר מלאו קרח כלומר שפמי וקני הלציו: כלצוה לא נחנין. קולי אינו נשמע: טחנופי. השינים: אדלא אבידנא בחישנא. אחר מה שלג אכז ממני אינו מפשפש. מרוב זקנה אינו הולך שחוח ומנענע ונראה כמי שמצקש דינר הנאכז לו: סרפי טבא מסלם. טוויס צ' הרגלים של ימי חברות מג' של זקנה שררין נשמע עם רגליו: ווי לה. חבל עליה כלומר יש לו להתאונן ולנעוק ווי ההולכת ואינה חוזרת: לילנא דוורדא. נור של וורד: חילפי. אורטיטא^ז: דוק צככי ופסכה צניגרי. אכול הרצה וממלא האכלה צפסיעומין שחוק כחך. דוק כמו אכלה מדקה ודמלא^ז לשון כוסס: שני שקי. פתח פיך: גווא. סריס ודקוי היה: מהכא לקחינא כמה הוי. כמה מהלך יש מלאך עד הקרת. ולהקניטו על קרחתו נמכוון: כמהכא לגווינא. כמו שמלאך עד הסריס: אמר ליה דקוי צרהא קרחה צארצעה. שהקרת לקוח צארצע. צרהא קרחה הוא עז על שם שאינו מלוצש צלמר כחל קרוי קרחה: אמר ליה. רבי יהושע: עיקרא שליפא. שה שניציו עקרים ומתקין לוקינן צשמנה: חוייה. קרחה מלויינא. אמה הקרת צמריצה אמה ישעת עמדי צממה: אמר לו רבי יהושע עיקרא שליפא טוכה. אמה הסריס להקניטני ולהמוכח עמי צאת: לא הקנלנו פניך.

לא הקנלת פני. ודרך עונה קאמר ליה: סלעים. קטונים נעשו גבוהים זקנתי: קרובים. נמנין לי כרחוקים: שמים נעשו לי שלג. שררין אינו משענת: שמים שלום צביים. אבר תשמיש: לישראל אחרינא קרובים נעשו רחוקים. מרוב חלשות של אדם כשמוקין לרין להחיק רגליו זה מזה: שאינו עומן. שאין בני מעיו עומנין אכילתו: קורקנן. הוא המסס שקורין צינפי^ז: כל צנוס השי. כל קולות של שיר הויין ליה שומה: שדעקן של זקנים משפוט. דכתיב האדע צין טוב לרע וזקנה מרובה קאמר: מסרפטות. מתצקעות. כמו מנעל המרופט (לעיל דף קפא): מסכרדות. כמו ולאזני הכזב (ישעיה ו): שנוף. כמו סוס שטוף צמלמה (ירמיה ח) להוט אחר הכזב ורודף: ועם זקנים יקח. וע"כ מדקשי קראי אהדי מד אבידנא בחישנא^ח תניא רבי יוסי בר קיסמא אומר טבא תרי מתלת ווי לה לחדא דאולא ולא אתיא מאי היא א"ר חסדא ינקותא כי אתא רב דימו אמר ינקותא כלילא דוורדא סבורא כלילא^ט דחילפא תנא משמיה דרבי מאיר דוק בככי ותשכח בניגרי שנאמר^י ונשבע להם ונהיה טובים ורעה לא ראינו א"ל שמואל לרב יהודה^י שינא שרי שקר ועייל לחמך עד ארבעין שנין מיכלא מעלי מבאן ואילך משתי מעלי א"ל ההוא גוואה לר' יהושע בן קרחה מהכא לקרחינא כמה הוי א"ל כמהכא לגווינא א"ל צדוקי ברחא קרחה בארבעה אמר ליה^י עיקרא שליפא בתמינא חזייה דלא סיים מסאניה א"ל דעל סוס מלך דעל חמור בן חורין ודמגעלי בריגלוהי בר איניש דלא הא ולא הא דחפיד וקביר טב מיניה א"ל גווא גווא תלת אמרת לי תלת שמעת הדרת פנים זקן שמחת לב אשה^י נחלת ה' בנים ברוך המקום שמנעך מכולם א"ל קרחה מצויינא אמר ליה עיקרא שליפא תוכחה א"ל רבי לר' שמעון בן חלפתא מפני מה לא הקבלנו פניך ברגל

כח א מ"י פ"ד מהלכות
דמות הל"ע טור
ש"ע א"ח סמון רמ סעף
ד:
ב"ב ב מ"י פ"ב מהל' אכל
ד הלכות ד פטע פ"ג
טו"ש"ע י"ד פ"י ש"ע סעף
ג ונכר אלפס מ"ק פ"ג
דל"ז א"ל ובראש ש"ס סמון
פ"ט:

תורה אור השלם

- ביום ששעו שמרי הבית והתענות אנשי החיל ויבטלו התמנות כי מעטו וחקשו דראות בצארות. קהלת יב ג
- כי עשה נעשה את כל הדבר אשר קרא מפניו לקשר למלכת השמים והסוף לה נקסם כאשר עשיתו אגנתו ואבתיו מלכתי ושרתי בגרי יהודה ובהצות ריחשגל ושבוע לחם ונהיה טובים ורעו לא ראינו ירמיהו מו יז
- גדה צחלה י' בנים שקר פרי הבטן תהיה כגו ג
- בן שמונים שנה אנכי יהיו האדע בין טוב לרע אם יעטעם עבדך את אשר אכל ואת אשר אשתה אם אשמע עוד בקול שרים ושרות וקחתי זיהה עבדך עד למשא אל ארתי עבדך: שמואל ב יט לו
- בישישים חכמה וארץ ימים תבונה: איוב יב יב
- מסיר שפתה ללאקמים וטעם זקנים יקח: איוב יב כ
- מגבה קראו ותתחמתי בדרך ויגאין השקד ויחללתי חתוב ויחפר אבותי בי הך האדם אכל בית עולמו וקבבו בישוק וספדו: קהלת יב ה
- כי הוא אגור ויהי הוא יורה ויעמל: תהלים לג ט
- והקד פטע מלפך והעבר רעה מבשרך כי תילדות ותשרותי הכל: קהלת יא א
- אך בשרו עליו יקאב ונפשו עליו תאכל: איוב יד כב
- והוא עד גן האקד אשר בעבר הירדן ויספרו שם מספר גדול וקבר מאד וישע לאביו אבל שבעת ימים: בראשית ג י

רבי נסים גאון

אמר לה סלעים נעשין גבורים. כמו שנאמר אח"כ שאפילו בגששויות קטנה רומה עליו כהרי הרים. ושאר הענין פירשוהו במקצת ההגדה וכן אמרו, ורחוקים נעשו קרובים אלין עיניא דהוון מיימאן מרחוק אף מקורב ליינון תמאן, קרובים נעשו רחוקים אלין ארתיא דהוון שמעין בחד זמן כדו אף במאה זימנין ליינון שפעין. ב' נעשו ג' חוטרתו ותימן ריגילא, משיש נעלום בבית בטל וז תאזה שהיא מלצה שלום בין איש לאשתו.

ישל בית הכסא רעות של סם ושל שחוק ושל פירות יפות יביום שיוועו שומרי הבית והתענות וגו' ביום שיוועו שומרי הבית אלו הכסלים והצלעות והתענות אנו שוקים ובטלו הטוחנות אלו שינים וחשבו הרואות בארובות אלו עינים א"ל קיסר לר' יהושע בן חנניה מ"ט לא אתית לבי אבידן א"ל מור תלג סחרוני גלדין כלבוהי לא נבחין טחנופי לא טוחנין בי רב אמרי אדלא אבידנא בחישנא^ח תניא רבי יוסי בר קיסמא אומר טבא תרי מתלת ווי לה לחדא דאולא ולא אתיא מאי היא א"ר חסדא ינקותא כי אתא רב דימו אמר ינקותא כלילא דוורדא סבורא כלילא^ט דחילפא תנא משמיה דרבי מאיר דוק בככי ותשכח בניגרי שנאמר^י ונשבע להם ונהיה טובים ורעה לא ראינו א"ל שמואל לרב יהודה^י שינא שרי שקר ועייל לחמך עד ארבעין שנין מיכלא מעלי מבאן ואילך משתי מעלי א"ל ההוא גוואה לר' יהושע בן קרחה מהכא לקרחינא כמה הוי א"ל כמהכא לגווינא א"ל צדוקי ברחא קרחה בארבעה אמר ליה^י עיקרא שליפא בתמינא חזייה דלא סיים מסאניה א"ל דעל סוס מלך דעל חמור בן חורין ודמגעלי בריגלוהי בר איניש דלא הא ולא הא דחפיד וקביר טב מיניה א"ל גווא גווא תלת אמרת לי תלת שמעת הדרת פנים זקן שמחת לב אשה^י נחלת ה' בנים ברוך המקום שמנעך מכולם א"ל קרחה מצויינא אמר ליה עיקרא שליפא תוכחה א"ל רבי לר' שמעון בן חלפתא מפני מה לא הקבלנו פניך ברגל

ביום ששעו שמרי הבית והתענות אנשי החיל ויבטלו התמנות כי מעטו וחקשו דראות בצארות. קהלת יב ג

כי עשה נעשה את כל הדבר אשר קרא מפניו לקשר למלכת השמים והסוף לה נקסם כאשר עשיתו אגנתו ואבתיו מלכתי ושרתי בגרי יהודה ובהצות ריחשגל ושבוע לחם ונהיה טובים ורעו לא ראינו ירמיהו מו יז

גדה צחלה י' בנים שקר פרי הבטן תהיה כגו ג

בן שמונים שנה אנכי יהיו האדע בין טוב לרע אם יעטעם עבדך את אשר אכל ואת אשר אשתה אם אשמע עוד בקול שרים ושרות וקחתי זיהה עבדך עד למשא אל ארתי עבדך: שמואל ב יט לו

בישישים חכמה וארץ ימים תבונה: איוב יב יב

מסיר שפתה ללאקמים וטעם זקנים יקח: איוב יב כ

מגבה קראו ותתחמתי בדרך ויגאין השקד ויחללתי חתוב ויחפר אבותי בי הך האדם אכל בית עולמו וקבבו בישוק וספדו: קהלת יב ה

כי הוא אגור ויהי הוא יורה ויעמל: תהלים לג ט

והקד פטע מלפך והעבר רעה מבשרך כי תילדות ותשרותי הכל: קהלת יא א

אך בשרו עליו יקאב ונפשו עליו תאכל: איוב יד כב

והוא עד גן האקד אשר בעבר הירדן ויספרו שם מספר גדול וקבר מאד וישע לאביו אבל שבעת ימים: בראשית ג י

ביום ששעו שמרי הבית והתענות אנשי החיל ויבטלו התמנות כי מעטו וחקשו דראות בצארות. קהלת יב ג

כי עשה נעשה את כל הדבר אשר קרא מפניו לקשר למלכת השמים והסוף לה נקסם כאשר עשיתו אגנתו ואבתיו מלכתי ושרתי בגרי יהודה ובהצות ריחשגל ושבוע לחם ונהיה טובים ורעו לא ראינו ירמיהו מו יז

גדה צחלה י' בנים שקר פרי הבטן תהיה כגו ג

ישל בית הכסא רעות של סם ושל שחוק ושל פירות יפות יביום שיוועו שומרי הבית והתענות וגו' ביום שיוועו שומרי הבית אלו הכסלים והצלעות והתענות אנו שוקים ובטלו הטוחנות אלו שינים וחשבו הרואות בארובות אלו עינים א"ל קיסר לר' יהושע בן חנניה מ"ט לא אתית לבי אבידן א"ל מור תלג סחרוני גלדין כלבוהי לא נבחין טחנופי לא טוחנין בי רב אמרי אדלא אבידנא בחישנא^ח תניא רבי יוסי בר קיסמא אומר טבא תרי מתלת ווי לה לחדא דאולא ולא אתיא מאי היא א"ר חסדא ינקותא כי אתא רב דימו אמר ינקותא כלילא דוורדא סבורא כלילא^ט דחילפא תנא משמיה דרבי מאיר דוק בככי ותשכח בניגרי שנאמר^י ונשבע להם ונהיה טובים ורעה לא ראינו א"ל שמואל לרב יהודה^י שינא שרי שקר ועייל לחמך עד ארבעין שנין מיכלא מעלי מבאן ואילך משתי מעלי א"ל ההוא גוואה לר' יהושע בן קרחה מהכא לקרחינא כמה הוי א"ל כמהכא לגווינא א"ל צדוקי ברחא קרחה בארבעה אמר ליה^י עיקרא שליפא בתמינא חזייה דלא סיים מסאניה א"ל דעל סוס מלך דעל חמור בן חורין ודמגעלי בריגלוהי בר איניש דלא הא ולא הא דחפיד וקביר טב מיניה א"ל גווא גווא תלת אמרת לי תלת שמעת הדרת פנים זקן שמחת לב אשה^י נחלת ה' בנים ברוך המקום שמנעך מכולם א"ל קרחה מצויינא אמר ליה עיקרא שליפא תוכחה א"ל רבי לר' שמעון בן חלפתא מפני מה לא הקבלנו פניך ברגל

ביום ששעו שמרי הבית והתענות אנשי החיל ויבטלו התמנות כי מעטו וחקשו דראות בצארות. קהלת יב ג

כי עשה נעשה את כל הדבר אשר קרא מפניו לקשר למלכת השמים והסוף לה נקסם כאשר עשיתו אגנתו ואבתיו מלכתי ושרתי בגרי יהודה ובהצות ריחשגל ושבוע לחם ונהיה טובים ורעו לא ראינו ירמיהו מו יז

גדה צחלה י' בנים שקר פרי הבטן תהיה כגו ג

בן שמונים שנה אנכי יהיו האדע בין טוב לרע אם יעטעם עבדך את אשר אכל ואת אשר אשתה אם אשמע עוד בקול שרים ושרות וקחתי זיהה עבדך עד למשא אל ארתי עבדך: שמואל ב יט לו

בישישים חכמה וארץ ימים תבונה: איוב יב יב

מסיר שפתה ללאקמים וטעם זקנים יקח: איוב יב כ

מגבה קראו ותתחמתי בדרך ויגאין השקד ויחללתי חתוב ויחפר אבותי בי הך האדם אכל בית עולמו וקבבו בישוק וספדו: קהלת יב ה

כי הוא אגור ויהי הוא יורה ויעמל: תהלים לג ט

והקד פטע מלפך והעבר רעה מבשרך כי תילדות ותשרותי הכל: קהלת יא א

אך בשרו עליו יקאב ונפשו עליו תאכל: איוב יד כב

והוא עד גן האקד אשר בעבר הירדן ויספרו שם מספר גדול וקבר מאד וישע לאביו אבל שבעת ימים: בראשית ג י

ביום ששעו שמרי הבית והתענות אנשי החיל ויבטלו התמנות כי מעטו וחקשו דראות בצארות. קהלת יב ג

כי עשה נעשה את כל הדבר אשר קרא מפניו לקשר למלכת השמים והסוף לה נקסם כאשר עשיתו אגנתו ואבתיו מלכתי ושרתי בגרי יהודה ובהצות ריחשגל ושבוע לחם ונהיה טובים ורעו לא ראינו ירמיהו מו יז

גדה צחלה י' בנים שקר פרי הבטן תהיה כגו ג

(א) מ"י ד"א ועוד פ"י
(ב) פ"י ענין קמחוסין עורן.
(ג) לעיל ג' ברכות טו.
עירובין נה. מגילה טו: ר"ה
כד: כמחוסין כ"ד: נג קדושין
לג. גיטין ע"ח: צ"ק ד' טז:
לו: צ"ב קל"ג: ע"ז טז:
קמחוסין פ': כריתות ע"ז נה:
י"ג. ח. ה"א: (ד) ז"ל אוקא ע"י
עירובין (ה) ז"ל קול שריס
ותרות (ו) מפעית ה"א:
(ז) נקניטן ספ"ג ע"ש
ונתפשת (ח) נהרות ע"ש
ויחד וזה עירובין (ט) ע"י
מ"ר יקולא פ' י"ח (י) צ"מ
כ"מ: (יא) כריתות י"ח: לעיל ג'
(כ) נבאל: שם המינים
והסומים.

הגרות הב"ח

(ג) נ"ב נעשה לבו מוחס
מוחס וימאן השקד:

לענין רש"י

ליפלאנק"ש [פלאנק"ש].
כסלים (השחרים) הפנינים
של הידן סמור לכליה.
אורטיטא ש' סרפדום.
צינפי"ל. הקיבה
השלישית של מעלי גיהה.
הנק"א. ידך.

רבינו חננאל

א"ל קיסר לר' יהושע מ"ט
לא אתית לבי אבידן. פ"י ב'
אבידן, בית שמתקבצין ונתן
החכמים ונרשאי ונרשין
בדיני כל אומה ולשון.
השיבו ר' יהושע טור הלך.
סחרוני גלדין, כלבוהי לא
נבחין, טחנופי לא טוחנין.
כבי רב אמרי (או לא לא
או רבי ב' חו) אדלא
אבדן בחשקאן, ופירוש
היה כשהו שלג דומה
האדם להר, כלומר בארשה
כיסוח השיבה, וסביבותיה
שחן הלחיים נעשו גלדין
והוא קרחה נעקרה לגד,
והגרון והלשון אינן מרמיין
קול, כבי שתי העינים אינן
טוחנין המאכל. אדלא אבדן
בכשנא, כלומר הוקן שאינו
מכיר מה שבפניו מתיירא
שמה יכה ראשו באבן או
בכיוצא בה, וממש ביה
ונראה כאלו ממש בדבר
שאבד לו והוא כמין ממשש
הוקן מה שלא אבד. טבי
תרי מתלת. פ"י יוחר הוא
טוב המהלך על ב' רגליו
מן הוקן שצריך משען כגון
מקל או שבט להישען עליו
והוא כמו רגל שלישי. חבל
על דאולא ולא תאמי. פ"י
הבחרות הולכת כשיוקין
האדם ואינה חוזרת אליו.

ינקותא כלילא דוורדי.
הבחרות כיצד של וורד
ירחו נודף, ושל זיקנה כחר
של חילף שירוח מאוס.
דוק בככי ותשכח בגניתי.
טוחן בככי בשניים, כלומר
אכול כדו שיהיה לך חן
הולך ברגליך. א"ל תהוא
גאוה. חתך הנהרות והא
סריס. א"ל לר' יהושע
בן קרחה מהכא לקרחינא
כמה, בישוק להודיעו שהוא
קרח וחזירי לו דברים
כמלציו. והשיבו ר' יהושע
כמו הכא לגווינא, כלומר
אתה גוי. עוד אמר ליה
ברחא קרחה בארבע, פ"י
(או) [עור] ככש גדול ב'י
כספיים. השיבו ר' יהושע
(דבריהם וכוונתו שגם אילו
דברי הסיס הם שבקשו

דברי הסיס הם שבקשו להודיעו כי השלוקן ביוקר יותר מן הקרח, ילמדנו רבינו, איקא שליפא בתמינא, פ"י עור חיש נתוק ביצים בשמנה כספיים, שמבקשין אותו לעשותו נודות של שמן. חזייה דלא מסיים מסאניה, פירוש ואהו יתף כרי. א"ל קרחה מצוי, פ"י א"ל קרחה מריבה תחרחה, כדכתיב הן לריב ומצה וגו'. השיבו ר' יהושע תיש נתוק תוכחה, אינם דברי ריב אלא דברי תוכחה. מפני מה לא הקבלנו פניך, למה לא באת אלינו להתראות פנים. מיפן ששפתותיהן של זקנים מותרפות. פ"י מותרפות, משרהכות והוא מתרופפת אינם מתאמצת להסתם הפה בחזקה. גבשושית, פ"י קליבוטת, פירוש (מן) [בין] הפקוקלות, ומפורש כאלו טרפות תרוב דאקליבוטתא. ותפר האבינוה זו חמדה, כמו בטלה ממנו תאות אשה. פ"י טולגנתא, כמו על שאין בה ממש.